

**INFORMACIJA APIE VARTOTOJŲ TEISIŲ APSAUGOS TARYBOS
2024 M. LAPKRIČIO 7 D. POSĖDĮ**

DARBOTVARKĖ:

1. Posėdžio darbotvarkės tvirtinimas.
2. Optimalus numatomo įgaliotųjų vartotojų asociacijų finansavimo paskirstymas 2025 m.
3. VVTAT informacija apie:
 - 3.1. vartojimo ginčus dėl Beta kuponų;
 - 3.2. nedraugiškas internetines parduotuves;
 - 3.3. *(naujas)* žaliąjį smegenų plovimą.
4. Kiti klausimai:
 - 4.1. Produktų saugos teisinio reguliavimo naujovės;
 - 4.2. Iš Bendrosios rinkos programos 2025–2026 m. vartotojų apsaugai numatyto biudžeto pristatymas: vartotojų asociacijų galimybės gauti finansavimą vartotojų švietimo veikloms ir AGS (ADR) projektams vykdyti.

1. SVARSTYTA. Posėdžio darbotvarkės tvirtinimas.

Informuota, kad Vartotojų aljansas pasiūlė papildyti Tarybos darbotvarkę, įtraukiant 3 papildomus klausimus: dėl „žaliojo smegenų plovimo“, teisėkūros iniciatyvų ir įgaliotųjų vartotojų asociacijų finansavimo. Atliepiant prašymą, Tarybos darbotvarkė buvo papildyta dėl „žaliojo smegenų plovimo“. Dėl teisėkūros iniciatyvų buvo nurodyta, kad Teisingumo ministerija gali atsakyti tik už tuos projektus, kuriuos rengė ir teikė pagal kompetenciją. Atsižvelgiant į Strateginio valdymo metodikos pakeitimus, kurie įsigalios nuo 2025 m. sausio 1 d., [Finansavimo taisyklės](#) bus peržiūrėtos, atitinkamai bus galima atsižvelgti į Vartotojų aljanso pateiktą pasiūlymą dėl terminų pakeitimo.

NUTARTA (bendru sutarimu). Pritarti posėdžio darbotvarkei.

2. SVARSTYTA. Optimalus numatomo įgaliotųjų vartotojų asociacijų finansavimo paskirstymas 2025 m.

Pristatytas įgaliotųjų vartotojų asociacijų finansavimo klausimas. Finansavimas nuo 2024 metų sausio 1 d. išaugo nuo 50 000 eurų iki 70 000 eurų. Buvo pakeista finansavimo tvarka, skirstant finansavimą tokiais etapais ir proporcijomis:

- Bylų išlaidų kompensavimui – 40 000 eurų (20 000 eurų pirmu kvietimu iki 2024 m. kovo 1 d. ir 20 000 eurų antru kvietimu iki 2024 m. rugsėjo 1 d.);
- Projektams – 30 000 eurų (+ likutis, jei liks nuo bylų išlaidų).

Vartojimo ginčų neteisminio sprendimo procedūros veiksmų atlikimui finansavimas 2024 m. nebuvo skirtas.

NUTARTA (bendru sutarimu).

Siūlyti Teisingumo ministerijos kancleriui tvirtinti tokias 2025 m. įgaliotųjų vartotojų asociacijų finansavimo proporcijas:

1. Bylų išlaidų kompensavimui – 40 tūkst. eurų (20 tūkst. eurų pirmu kvietimu ir 20 tūkst. eurų kitu kvietimu);
2. Projektams – 30 tūkst. eurų (+ likutis, jei liks nuo bylų išlaidų);
3. Vartojimo ginčų neteisminio sprendimo procedūros veiksmų atlikimui neskirti.

3. SVARSTYTA. VVTAT informacija apie:

- 3.1. vartojimo ginčus dėl Beta kuponų;**
- 3.2. nedraugiškas internetines parduotuves;**
- 3.3. *(naujas)* žaliąjį smegenų plovimą.**

3.1. VVTAT atstovė informavo, kad vasarą buvo paskelbtas platformų „beta.lt“ ir „grupinis.lt“ valdančios bendrovės bankrotas. Tarnyba nedelsdama ėmėsi veiksmų. Buvo kreiptasi į bendrovę UAB „Beta Media“ dėl paaiškinimų (jų svetainė jau buvo neaktyvi). Tarnyba surinktą medžiagą perdavė Valstybinei mokesčių inspekcijai (toliau – VMI), Policijos departamentui, prokuratūrai, Finansinių nusikaltimų tyrimų tarnybai.

Po to vėl kreiptasi raštu į UAB „Beta Media“ ir kuponuose nurodytus paslaugų teikėjus, siekiant išsiaiškinti atsakomybės pasidalijimą, įpareigojimus suteikti prieigą paslaugų teikėjams pasitikrinti, ar kuponai galioja.

Taip pat VVTAT buvo inicijuotas susitikimas su visais Lietuvos rinkoje veikiančiais dovanų kuponų platintojais. Tarnyba kreipėsi į Lietuvoje licencijuotų didžiausių kelionių organizatorius, kurie vykdo organizuotas turistines keliones užsakomaisiais skrydžiais, ir buvo gautas patvirtinimas raštu, kad jie perima vykdyti visus įsipareigojimus ir rezervacijas, atliktas per Beta grupės kuponų portalus.

Vilniaus apygardos teismas 2024 m. rugpjūčio 13 d. nutartimi išklė bankroto bylą UAB „Beta Media“.

2024-06-03 – 2024-10-31 Tarnyba gavo 2000 vartotojų prašymų, kurių bendra patirtos žalos suma – 230 000 eurų. Daugiausia buvo įsigyta kuponų, susijusių su apgyvendinimu, maitinimu, sveikata ir grožiu. Tarnyba jau priėmė 300 nutarimų, 500 vartojimo ginčų išspręsti taikiai.

3.2. VVTAT atstovė nurodė el. parduotuves, dėl kurių gauta daugiausia vartotojų prašymų išnagrinėti vartojimo ginčus.

Taip pat paminėjo apie galimai susijusių asmenų veikimo elektroninėje erdvėje schemą. Informacija apie galimai susijusių asmenų veiklą buvo perduota VMI ir Policijos departamentui.

Pirmiausia Tarnyba el. parduotuvių savininkams (jei įmanoma nustatyti) siūlo peržiūrėti praktiką, vyksta konsultacijos, patikrinimai, rekomendacijos, finansinių sankcijų taikymas ir galiausiai imamasi domenų blokavimo. Tarnybai imtis aktyvių veiksmų trukdo pėdų mėtymas, veiklos formos keitimas, ilgi prekių pristatymo terminai.

Tarnyba nuo 2024 m. birželio mėn. gavo 27 vartotojų prašymus dėl bendrovių veiklos.

Maisto prenumeratos paslaugas teikianti įmonė nevykdė įsipareigojimų vartotojams, o šiems atsisakius paslaugų, negrąžino sumokėtų pinigų. Tarnyba įmonei skyrė 2750 eurų baudą. Tarnyba skyrė automobilių nuomos bendrovei 10 341 eurų baudą dėl nesąžiningos komercinės veiklos.

3.3. Priimta [Direktyva \(ES\) 2024/825](#) dėl vartotojų įgalinimo, kurią siekiant perkelti į nacionalinę teisę, kitų metų sausio mėnesį bus rengiami teisės aktų pakeitimai. Dėl Ekologiškumo teiginių direktyvos – situacija bemaž nėra pasikeitusi nuo vasaros. Birželio mėn. buvo patvirtintas bendrasis požiūris, po to liepos mėn. Aplinkos darbo grupėje buvo aptarti EP kompromisiniai pasiūlymai. Kadangi dabar yra išrinktas naujas EP, ENVI komitetas EP turi darsyk balsuoti dėl savo pozicijos, kad pradėtų trilogus.

Numatomos griežtesnės taisyklės „žaliems“ teiginiams. Naujos taisyklės bet kokiam teiginiui ar informacijai, kurioje teigiama ar užsimenama, kad produktas ar prekiautojas daro teigiamą poveikį aplinkai arba nedaro jokio poveikio, taip pat daro mažesnę žalą planetai nei kiti produktai ar prekiautojai. Bus vertinamas gaminio poveikis aplinkai per visą jo gyvavimo ciklą, taip pat atsižvelgiama į gaminio sudėtį, gamyboje naudojamas medžiagas.

Naudojant „žaliuosius teiginius“ reklamoje, jie turės būti konkretūs, pagrįsti įrodymais, sertifikatais. Bendro pobūdžio ekologiškumo/tvarumo teiginio naudojimas bus draudžiamas, jeigu jo nebus galima įrodyti pardavėjas/reklamos skleidėjas. Vaizdiniai teiginiai ir etiketės turi būti aiškūs vartotojams: simbolių, paveikslėlių, piktogramų, etikečių ir spalvų naudojimas negali būti klaidinantis arba sudaryti klaidingą įspūdį dėl tvarumo. Palyginimas su kitais produktais, paslaugomis ar įmonėmis turi būti sąžiningas ir neklaidinantis. Teiginiai privalo būti nuolat tikrinami.

4. SVARSTYTA. Kiti klausimai:

4.1. Produktų saugos teisinio reguliavimo naujovės;**4.2. Iš Bendrosios rinkos programos 2025–2026 m. vartotojų apsaugai numatyto biudžeto pristatymas: vartotojų asociacijų galimybės gauti finansavimą vartotojų švietimo veikloms ir AGS (ADR) projektams vykdyti.**

4.1. Pristatyti naujojo gaminių saugos reguliavimo praktiniai aspektai. Nuo 2024 m. gruodžio 13 d. įsigalioja [Reglamentas \(ES\) 2023/988](#) ir naujasis Produktų saugos įstatymas (kurį Seimas numatęs priimti 2024 m. lapkričio 12 d.). Reglamentas nustato atnaujintas ekonominės veiklos vykdytojų pareigas gaminių saugos srityje, įskaitant papildomus reikalavimus el. prekybai, gaminių saugos vertinimą, gaminių atsekamumą, vartotojų teises gaminių atšaukimo dėl saugos atvejais ir kt. Naujajame Produktų saugos įstatyme peržiūrėti rinkos priežiūros institucijų įgaliojimai, atliekant produktų saugą, ir patikslintos sankcijos (baudos), siekiant jų didesnio atgrasomojo poveikio.

4.2. Pristatytas vartotojų apsaugos sričiai 2025–2026 m. ES numatytas finansavimas. Pažymėta, kad 2021–2027 m. šiai sričiai iš viso skirta 179 mln. eurų, apie 25 mln. eurų per metus. Bendras 2025–2026 m. Bendrosios rinkos programos konkrečiam vartotojų tikslui rezervuotas biudžeto paketas yra 51 581 804 eurų. Nustatyti finansuoti veiksmai ir 2025–2026 m. biudžeto paskirstymas: 47 proc. dotacijoms (24 300 000 eurų), 52 proc. viešiesiems pirkimams (26 806 804 eurų), 1 proc. kitiems veiksams, įgyvendinamiems taikant netiesioginį valdymą (475 000 eurų).

Numatytas finansavimas alternatyvaus ginčų sprendimo (ADR) įstaigoms ir Atstovaujamyjū ieškinių direktyvos subjektams (*dotacijos*). Numatyta 2,5 mln. eurų per 2 metus (1,5 mln. eurų – 2025 m. ir 1 mln. eurų – 2026 m.). Kvietimų teikti paraiškas dėl dotacijų veiksams tikslas – teikti finansinę paramą organizacijoms, atstovaujančioms vartotojų interesams valstybėse narėse arba teikiančioms pagalbą vartotojams valstybėse narėse, įskaitant alternatyvų ginčų sprendimą ir kvalifikuotus subjektus, galinčius pareikšti atstovaujamuosius ieškinius pagal [Direktyvą \(ES\) 2020/1828 dėl atstovaujamyjū ieškinių](#).

Projektai siekiama remti ES vartotojų teisės aktų vykdymą, visų pirma teikiant atstovaujamuosius ieškinius arba sudarant palankesnes sąlygas vartotojams naudotis alternatyvų ginčų sprendimų sistemomis. Dotacijos kvalifikuotiems subjektams, paskirtiems pagal Atstovaujamyjū ieškinių direktyvą, pirmiausia bus skiriamos tarpvalstybiniam kvalifikuotų subjektų bendradarbiavimui, teisinių technologijų naudojimui siekiant veiksmingai valdyti masinius ieškinius ir skatinti vartotojus dalyvauti konkrečiuose atstovaujamuosiuose ieškiniuose. Didžiausia bendro finansavimo norma – 80 % tinkamų finansuoti išlaidų. Kriterijai: siūlomų veiksmų svarba, atsižvelgiant į siekiamus tikslus; pasiūlymo kokybė (projekto rengimas ir įgyvendinimas, projekto komanda ir bendradarbiavimo susitarimai) ir numatomas ilgalaikis poveikis ir rezultatų tvarumas.

BEUC vartotojų organizacijai ES lygmeniu – dotacija veiklai (2 400 000 eurų per metus).

Gebėjimų stiprinimui, mokymui, dalijimuisi žiniomis ir informuotumo didinimo veiksams bus vykdomi viešieji pirkimai.